

**Rīcības plāns mūžizglītības attīstībai
Kurzemes plānošanas reģionā (Latvija),
Klaipēdas un Kauņas reģionos (Lietuva)
2011.–2015. gadam**

Rīga, 2012

Latvijas – Lietuvas pārrobežu sadarbības programmas 2007–2013 līdzfinansētais projekts Nr.LLII_102.

Saturs

Ievads	3
I. Esošās situācijas raksturojums	5
1. Normatīvie akti un attīstības plānošanas dokumenti.....	5
2. Sociālekonomiskās attīstības tendences, kas ietekmē neformālās izglītības piedāvājumu un pieprasījumu Kurzemes plānošanas reģionā, Klaipēdas un Kauņas reģionos	8
2.1. Vispārīgs ekonomisko rādītāju salīdzinājums Latvijā un Lietuvā	8
2.2. Vispārīgs sociālekonomisko rādītāju salīdzinājums Kurzemes, Klaipēdas un Kauņas reģionos.....	12
3. Mūžizglītības resursu un pieejamības raksturojums	15
3.1. Formālās un neformālās izglītības resursi un pieejamība	15
3.2. Formālās izglītības resursu izmantošana pieaugušo izglītībā.....	17
3.3. Problēmu un risinājumu uzskaitījums pieaugušo izglītībā	18
4. Mērķa grupas un to raksturojums	20
4.1. Mērķa grupas un to vajadzības	20
4.2. Piedāvājuma atbilstība mērķa grupu vajadzībām	21
5. SVID analīze neformālās izglītības piedāvājumam.....	21
II. Vīzija, rīcības virzieni un aktivitātes	23
1. Vīzija	23
2. Rīcības virzienu raksturojums	23
3. Aktivitāšu raksturojums	24
3. Rīcības plāns.....	26
III. Rīcības plāna ieviešana un uzraudzība.....	31

levads

Latvijas–Lietuvas pārrobežu sadarbības programmas 2007–2013 līdzfinansētā projekta Nr.LLII_102 „Mūžizglītības pārrobežu kapacitātes celšanas” (turpmāk tekstā – mūžizglītības projekts) ietvaros tiek izstrādāts „Mūžizglītības Rīcības plāns Kurzemes plānošanas reģionā (Latvija), Klaipēdas un Kauņas reģionos (Lietuva) 2011.–2015.gadam” (turpmāk tekstā – Rīcības plāns). Rīcības plāns aptver Kurzemes plānošanas reģionu Latvijā un Klaipēdas un Kauņas reģionus Lietuvā.

Rīcības plāna Pasūtītājs ir Kurzemes plānošanas reģions un iesaistītās puses ir visi mūžizglītības projekta Nr.LLII_102 sadarbības partneri:

- Vadošais partneris – Kurzemes plānošanas reģiona administrācija (turpmāk tekstā – KPRA),
- Ventspils Augstskola (turpmāk tekstā – VeA),
- Rīgas Tehniskās Universitātes Liepājas filiāle (turpmāk tekstā – LRTU),
- Klaipēdas Universitāte (turpmāk tekstā – KU),
- Kauņas Tehniskā Universitāte (turpmāk tekstā – KTU),
- Kauņas Reģionālais Inovāciju centrs (turpmāk tekstā – KRIC).

Rīcības plāna mērķis ir:

veicināt mūžizglītības (neformālās izglītības) attīstību Kurzemes plānošanas reģionā, Klaipēdas un Kauņas reģionos caur vienotu sistemātisku pieeju un sadarbību, ņemot vērā neformālās izglītības pieprasījumu, piedāvājumu, kā arī darba tirgus vajadzības.

Šajā Rīcības plānā netiek veikta detalizēta formālās izglītības analīze. Formālā izglītība šī dokumenta ietvaros tiek apskatīta tikai kā resurss neformālās izglītības sniegšanai (pasniedzēji, personāls, telpas, materiāltehniskais nodrošinājums).

Rīcības plāns sastāv no trīs sadaļām:

I.sadaļa – Esošās situācijas raksturojums – analīze par sociālām un ekonomiskām izmaiņām Kurzemes plānošanas reģionā, Klaipēdas un Kauņas reģionos, kas ietekmē mūžizglītības attīstību;

II.sadaļa – Vīzija, rīcības virzieni un aktivitātes – vīzija mūžizglītības attīstībai, rīcības virzieni un galvenās aktivitātes vīzijas realizēšanai Kurzemes plānošanas reģionā, Klaipēdas un Kauņas reģionos;

III.sadaļa – Rīcības plāna ieviešana un uzraudzība – darbību kopums, kas nodrošinās Rīcības plāna ieviešanu un uzraudzību Kurzemes plānošanas reģionā, Klaipēdas un Kauņas reģionos .

Visas Rīcības plāna aktivitātes ir vērstas uz neformālās izglītības attīstību mūžizglītības projekta reģionos, uzsverot sadarbības aspektu starp dažādām izglītības iestādēm Latvijā un Lietuvā. Īpaša uzmanība tiek veltīta augstskolu lomai neformālās izglītības attīstībā.

Rīcības plāna izstrāde ir balstīta uz šādiem dokumentiem:

- Rīcības plāns mūžizglītības attīstībai Kurzemes plānošanas reģionā 2007.–2010.gadam (izstrādāts 2006.gadā);
- Mūžizglītības pieprasījuma – piedāvājuma analīzes Latvijā Kurzemes reģionā un Lietuvā, Klaipēdas un Kauņas reģionos izstrāde (izstrādāts 2010.gadā);
- Mūžizglītības pamatnostādnes 2007.–2013.gadam;
- Kurzemes plānošanas reģiona rīcības plāns 2010.–2013.gadam;
- Likums par neformālo pieaugušo izglītību (*Neformaliojo suaugusiųjų švietimo įstatymas*, 1998, aktuālā redakcija 27.04.2010);
- Izglītības attīstības stratēģija 2002.–2012.gadam (Lietuva);
- Lietuvas virtuālās universitātes programma 2007.–2012.gadam (*Lietuvos virtualaus universiteto 2007-2012 m. Programma*)
- Lietuvas tālmācības izglītības tīkla attīstības stratēģija (*Lietuvos nuotolinio mokymosi tinklo plėtra*, 2005)
- Mūžizglītības nodrošināšanas stratēģija (Lietuva, 2008)

I. Esošās situācijas raksturojums

1. Normatīvie akti un attīstības plānošanas dokumenti

Mūžizglītības Rīcības plāns Kurzemes plānošanas reģionā (Latvija), Klaipēdas un Kauņas reģionos (Lietuva) 2011.–2015.gadam ir vienlaicīgi arī 2006.gadā izstrādātā dokumenta „Rīcības plāns mūžizglītības attīstībai Kurzemes plānošanas reģionā 2007.–2010.gadam” aktualizācija. Piecu gadu laikā ir notikušas izmaiņas arī normatīvajā bāzē – izstrādāti jauni normatīvie akti un grozīti spēkā esošie normatīvie akti. Papildus normatīvajiem aktiem, izstrādājot Rīcības plānu, jāņem vērā spēkā esošie attīstības plānošanas dokumenti, kas skar mūžizglītības attīstību nacionālā un reģionālā līmenī..

1.1. Normatīvie akti un attīstības plānošanas dokumenti Latvijā

Normatīvie akti:

22.02.2011. MK noteikumi Nr.146 "Kārtība, kādā novērtē ārpus formālās izglītības sistēmas apgūto profesionālo kompetenci"

Noteikumi nosaka kārtību, kādā novērtē ārpus formālās izglītības sistēmas apgūto profesionālo kompetenci, kas atbilst pirmā, otrā vai trešā profesionālās kvalifikācijas līmeņa profesionālajai kompetencei.

Noteikumi paredz iespēju profesionālo kompetenci novērtēt profesionālās kvalifikācijas eksāmenā. Ja pretendents nokārto profesionālās kvalifikācijas eksāmenu, tad profesionālās kompetences novērtēšanas institūcija izsniedz valsts atzītu profesionālo kvalifikāciju apliecinošu dokumentu. Līdzīga sistēma jau darbojas Lietuvā, kur bija nepieciešami divi gadi, lai pārietu no plāna pie reālas darbības.

Šis dokuments dod iespēju personai iestāties augstskolā un īsākā laikā iegūt augstāko izglītību, ietaupot laiku (nav jāapgūst jau zināmais) un naudu mācību maksai.

Politikas plānošanas dokumenti nacionālā un reģionālā līmenī:

Ilgtermiņa konceptuālais dokuments „Latvijas izaugsmes modelis: Cilvēks pirmajā vietā”

Saskaņā ar ilgtermiņa konceptuālo redzējumu izaugsmes mērķis ir ikviena cilvēka dažādu dzīves kvalitātes aspektu paaugstināšana, un tas sasniezams, aktīvi izmantojot valsts iedzīvotāju uzkrāto zināšanu potenciālu.

Mūžizglītības politikas pamatnostādnes 2007.–2013.gadam

Dokumenta ilgtermiņa mērķis ir nodrošināt izglītību mūža garumā atbilstoši iedzīvotāju interesēm, spējām un reģionu sociāli ekonomiskās attīstības vajadzībām.

Mūžizglītības politikas pamatnostādnes 2007.–2013.gadam (Programma Mūžizglītības politikas pamatnostādņu 2007.–2013.gadam ieviešanai 2008.–2013.gadam) Programmas galvenais mērķis ir plānot un īstenot pasākumus, lai nodrošinātu Latvijas iedzīvotāju izglītību mūža garumā atbilstoši iedzīvotāju interesēm, spējām un reģionu ilgtspējīgas attīstības vajadzībām.

Mūžizglītības attīstību Kurzemes plānošanas reģionā nosaka reģiona attīstības plānošanas dokuments „Kurzemes plānošanas reģiona rīcības plāns 2010.–2013.gadam”, kurā ir noteiktas šādas izglītības attīstības prioritātes:

Ilgtermiņa (2010.–2013.gadam) Prioritāte Nr.2 – Daudzveidīgu un konkurētspējīgu pakalpojumu attīstība un to pieejamības uzlabošana reģionā. Viens no A līmeņa prioritārajiem rīcības virzieniem ir nodrošināt reģiona ilgtermiņa vajadzībām atbilstošu augstākās izglītības un profesionālās izglītības kvalitatīvu un daudzveidīgu piedāvājumu. Rīcības virziena mērķis ir attīstīt izglītības piedāvājumu atbilstoši reģiona ilgtermiņa vajadzībām.

Savukārt īstermiņa (2010.–2013.gadam) attīstības prioritātēs atsevišķi ir izcelta izglītības joma – Prioritāte Nr.6 „Izglītība un sociālo pakalpojumu tīklu plānošana”. Šī dokumenta ietvaros ir apskatītas arī Kurzemes plānošanas reģiona novadu attīstības programmas. Visās attīstības programmās kādā no mērķiem ir ietverta izglītības joma, bet netiek piešķirta būtiska nozīme neformālajai izglītībai kā svarīgai mūžizglītības sastāvdaļai.

1.2. Normatīvie akti un attīstības plānošanas dokumenti Lietuvā

Normatīvie akti:

Likums par neformālo pieaugušo izglītību (1998)

Likumā ir noteikta neformālā izglītības struktūra, aktivitātes un vadības principi un šis ir vienīgais oficiālais dokuments, kas norāda uz tālmācību kā alternatīvu neformālajai izglītībai.

Politikas plānošanas dokumenti nacionālā līmenī:

Izglītības attīstības stratēģija 2002.–2012.gadam

Šajā dokumentā ir noteiktas Lietuvas izglītības sistēmas prioritātes, mērķi un uzdevumi, kā arī līdzekļi (laiks un resursi) efektīvai, saskaņotai un pieejamai izglītības sistēmai izveidei, kas būs nozīmīgs resurss tālākai valsts kultūras un ekonomikas attīstībai.

Lietuvas tālmācības izglītības tīkla attīstības stratēģija (*Lietuvos nuotolinio mokymosi tinklo plėtra*, 2005, <http://www.ndma.lt>)

Saskaņā ar dokumentu tālmācības vīzija ir attīstīt tālmācības tīklu un nodrošināt mūžizglītības pieejamību visiem Lietuvas iedzīvotājiem. Stratēģijā ir norādīts, ka izglītības institūcijām ir jāpiedāvā apmācību programma tālmācības pasniedzējiem.

Lietuvas virtuālās universitātes programma 2007.–2012.gadam

Programmas mērķis ir paplašināt informācijas pieejamību par pētniecību un apmācībām Lietuvā: 1) attīstīt efektīvu, saskaņotu un pieejamu pieaugušo izglītības sistēmu, 2) nodrošināt kvalitatīvu izglītību, kas iekļaujas kopējā Eiropas izglītības sistēmā, 3) sagatavot augstas kvalitātes speciālistu, 4) veikt pētījumus, 5) sniegt Lietuvas iedzīvotājiem iespēju iegūt zināšanas, prasmes un kvalifikāciju, kas ļautu pielāgoties strauji mainīgajiem apstākļiem profesionālajā un personīgajā dzīvē, 6) paplašināt iespējas lietot informācijas tehnoloģijas iedzīvotājiem ar īpašām vajadzībām, tādējādi palīdzot iekļauties informācijas sabiedrībā.

Mūžizglītības nodrošināšanas stratēģija (Lietuva, 2008)

Stratēģijas mērķi ir: 1) izveidot visaptverošu un pelnošu mūžizglītības sistēmu, kas ir saskaņā ar valsts stratēģiskajiem mērķiem un indivīda vajadzībām globalizācijas apstākļos, 2) radīt iespēju iedzīvotājiem iegūt, attīstīt vai mainīt kvalifikāciju un kompetences, 3) nodrošināt saskaņotību starp iegūto kvalifikāciju un darba tirgus vajadzībām, 4) celt dzīves kvalitāti un palīdzēt integrēties mūsdienu sabiedrībā, 5) nodrošināt „otro iespēju” pieaugušajiem iegūt pamata un vidējo izglītību, 6) nodrošināt atbilstošus apstākļus pasniedzējiem, kas apmāca pieaugušos, 7) ar Eiropas Savienības līdzfinansējumu modernizēt infrastruktūru pieaugušo izglītībai, 8) nodrošināt finansējumu tālmācības un pieaugušo izglītības jomā, kas palīdzētu apmierināt iedzīvotāju vajadzību pēc izglītības, 9) nodrošināt plašāku informāciju un konsultācijas iedzīvotājiem par mūžizglītības iespējām.

2. Sociālekonomiskās attīstības tendences, kas ietekmē neformālās izglītības piedāvājumu un pieprasījumu Kurzemes plānošanas reģionā, Klaipēdas un Kauņas reģionos

Reģiona konkurētspēju un attīstību nosaka sociālie un ekonomiskie procesi, kas ir saistīti ar cilvēkresursu attīstību, cilvēku labklājības paaugstināšanu, tai skaitā mūžizglītības piedāvājuma attīstību. Līdz ar to ir būtiski novērtēt reģiona esošo sociālo un ekonomikas situāciju, lai noteiktu turpmākos attīstības soļus neformālās izglītības jomā.

2.1. Vispārīgs ekonomisko rādītāju salīdzinājums Latvijā un Lietuvā

2.1.1. Ekonomikas galvenie rādītāji Latvijā un Lietuvā

Iepazīstoties ar ekonomikas un finanšu pārskatiem, analītiķi un eksperti sola Baltijas valstu ekonomikas atveseļošanos. Analītiķi prognozē, ka Latvijas ekonomiku tuvākajos gados sagaida stabila izaugsme, kas tomēr būs mērenāka, bet ilgtspējīgāka nekā pirms krīzes periodā pieredzētā. Banku kreditēšanas politikas maiņa, to padarot piesardzīgāku, mazinās ekonomikas iespēju «pārkarst».

Savukārt Lietuvā ekonomikas eksperti ir pārliecināti, ka Lietuva turpmākajos gados piedzīvos stabilu izaugsmi, saglabājot ilgtspējīgus pieauguma tempus, turpmākajos divos, trīs gados IKP pieauguma prognozes ir vidēji no 3 – 4%. Tomēr analītiķi atzīst, ka valstij vēl kādu laiku jāērķinās ar sociālām grūtībām, kas saistītas ar lēno bezdarba līmeņa kritumu un ievērojamo emigrācijas tendenci.

Rādītājs	2005		2006		2007		2008		2009		2010	
	Latvija	Lietuva	Latvija	Lietuva	Latvija	Lietuva	Latvija	Lietuva	Latvija	Lietuva	Latvija	Lietuva
IKP												
Faktiskajās cenās (mljrd. EUR)	12,9	20,87		23,98		28,58		32,29		26,51		27,40
Reālais pieaugums (%)	10,6	7,8		7,8		9,8		2,9		-14,7		1,3
Cenas												
Ražotāju cenu indekss	6,7	5,9	6,5	6,9	10,1	9,5	15,4	15,9	3,5	4,5	-1,1	4,0
Darba tirgus un algas												
Bezdarba līmenis (%)	7,4	8,3	6,5	5,6	4,9	4,3	7,0	5,8	16,0	13,7	14,4	17,8
Vidējā bruto mēnešalga (EUR)	350	420,9	430	501,9	566	594,3	682	671,7	656	613,5	633	614,4
Valsts budžets												
Ieņēmumi (mljrd. EUR)	4,5	6,8	6,0	7,9	7,4	9,7	8,0	11,0	6,4	9,1	6,4	9,4
Izdevumi (mljrd. EUR)	4,6	7,0	6,1	8,0	7,5	9,9	8,9	12,1	8,2	11,6	7,8	11,3
Pārpalikums/deficīts (milj. EUR)	-52	-104,8	-78	-107,5	-73	-289,9	-969	-	-1789	-	-1386	-
								1061,2		2527,5		1942,0
Tirdzniecība ar ārvalstīm												
Eksports (miljrd. EUR)	4,1	9,49	4,7	11,26	5,7	12,51	6,3	16,08	5,1	11,80	6,6	15,72
Imports (miljrd. EUR)	6,9	12,50	9,1	15,43	11,1	17,81	10,7	21,14	6,7	13,12	8,3	17,65
<i>Avots: Lietuvas Statistikas birojs</i>												
<i>Avots:CSP, Latvija</i>												

2.1.2. Prioritārās nozares Latvijā un Lietuvā

Latvijas IKP visnozīmīgāko daļu – 72% – veido pakalpojumu nozare. Apstrādes rūpniecības daļa valsts ekonomikā svārstās ap 10% no IKP, tomēr 2010. gadā pretstatā pirms krīzes gadiem novērota straujāka ražošanas nekā pakalpojumu sektora izaugsme.

Kā valsts ekonomikas atveseļošanās pamats ir noteikts ražošanas uzņēmumu attīstība un eksporta apjomu kāpināšana. Par valsts prioritārajām nozarēm noteikta kokapstrāde, metālapstrāde, pārtikas ražošana, ķīmiskā un farmācijas rūpniecība un datoru, elektrisko un optisko iekārtu ražošana. Nozīmīga nozare ir tranzīts un loģistika. Valsts ģeogrāfiskā atrašanās vieta to padarījusi par nozīmīgu tranzīta partneri Eiropas valstīm un NVS. Latvijā ir trīs lielas ostas – Ventspilī, Rīgā un Liepājā. Pirmajās divās no tām atrodas brīvās ekonomiskās zonas, bet Liepājas osta ir speciālās ekonomiskās zonas sastāvdaļa. Šajās teritorijās tiek piedāvātas nodokļu atlaides vai cita veida atvieglojumi uzņēmumiem.

Papildus minētājām nozarēm mērķtiecīgi tiek attīstīta arī tūrisma nozare.

Lietuvā rūpniecība veido aptuveni piektdaļu no Lietuvas tautsaimniecības, ražojošajās nozarēs ietilpst vairāk nekā ceturtdaļa no visām ārvalstu tiešajām investīcijām, kas ienāk Lietuvā. Investorus Lietuvā saista visai labvēlīga nodokļu sistēma, kas turklāt arī paredz dažādus atvieglojumus atsevišķās teritorijās, proti, valstī ir divas brīvās ekonomiskās zonas – Kauņā un Klaipēdā.

Valsts nospraudusi ambiciozu mērķi kļūt par tehnoloģiju un inovāciju centru Baltijā un Ziemeļeiropā, ko tā cenšas sasniegt, veidojot tehnoloģiju parkus, biznesa inkubatorus un citus biznesam svarīgus objektus.

Lietuva ir pasaules līderis augsto enerģiju mikrosekunžu lāzeru izgatavošanā, kā arī sevišķi ātru parametrisko gaismas ģeneratoru ražošanā.

Nozīmīga nozare ir tranzīts un loģistika. Vēsturiski valstij ir ļoti ciešas ekonomiskās attiecības ar Poliju, tā robežojas ar Krieviju un Baltkrieviju un tajā pašā laikā ir arī Centrālās un Rietumeiropas valstu vārti uz Ziemeļeiropu un Baltijas valstīm. Par investoriem pievilcīgākajām nozarēm Lietuvas attīstības aģentūra min transportu un loģistiku, enerģētiku, biznesa ārpakalpojumu sniegšanu, informācijas un komunikāciju tehnoloģijas, PET, lāzeru un biotehnoloģijas, kā arī metālapstrādi, pārtikas ražošanu un kokapstrādi.

2.1.3. Darba tirgus Latvijā un Lietuvā

Darba tirgus galvenie rādītāji Latvijā un Lietuvā

Rādītājs	Latvija	Lietuva
Ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaits	1.14 miljoni	1.63 miljoni
Bezdarba līmenis no visiem ekonomiski	18,7%	17,8%
	Visvairāk bez darba bija	Augstākais bezdarba

Rādītājs	Latvija	Lietuva
aktīvajiem iedzīvotājiem	cilvēki vecumā no 45 – 54 gadiem (27%).	līmenis – 35,1% – bija jauniešu vidū, vecuma grupā no 15 līdz 24 gadiem.
iedzīvotāju skaita samazinājuma iemesls	emigrācija	emigrācija

Kā liecina Centrālās statistikas pārvalde un Eurostat dati nodarbinātības līmenis Baltijas valstīs 2011.gadā salīdzinājumā ar 2010.gadu pieaug, kas liecina par minimālu uzlabojumu darba tirgū.

Darbaspēka apsekojuma galvenie rādītāji Baltijas valstīs

	Nodarbinātības līmenis, %			Darba meklētāju īpatsvars, %		
	Latvija	Lietuva	Igaunija	Latvija	Lietuva	Igaunija
2010.gada						
1.ceturksnis	51,7	50,7	53,7	20,5	18,1	19,8
2.ceturksnis	52,8	50,6	54,3	19,4	18,3	18,6
3.ceturksnis	54,2	52,2	56,1	17,9	17,8	15,5
4.ceturksnis	53,6	53,1	57,6	16,9	17,1	13,6
2011.gada						
1.ceturksnis	53,8	52,8	57,7	16,6	17,2	14,4
2.ceturksnis ²	55,1	nd	58,5	16,2	nd	13,3

Personas 15–74 gadu vecumā.

?: Datu avots: <http://ec.europa.eu/eurostat>

Avots: CSP

Darba spēka aizplūšana Latvijā un Lietuvā

Salīdzinoši zemā Latvijas vidējā alga veicina vietējā darbaspēka migrāciju uz citām ES valstīm. Apkopotie Centrālās statistikas pārvaldes dati liecina, ka 2010. gadā Latvijā ilgtermiņa migrācijas rezultātā iedzīvotāju skaits samazinājās par 7912 cilvēkiem, kas ir vairāk nekā 2009. gadā, kad Latvijas iedzīvotāju skaits šī faktora dēļ saruka par 4700 cilvēkiem. Valstis, uz kurām visvairāk emigrēja Latvijas iedzīvotāji, joprojām bija Lielbritānija (2,9 tūkst.), Krievija (1,6 tūkst.) un Īrija (1,1 tūkst.). Emigrācija uz Lielbritāniju palielinājās – 2,2 reizes, uz Dāniju – 2,1, uz ASV – 2 reizes, uz Īriju – 1,9 reizes, uz Franciju – 1,6 reizes. Taču neoficiāli tiek lēsts par daudz lielākiem skaitļiem: 2010. gada 10 mēnešu laikā valsti esot pametuši ap 30 000 cilvēku – tikpat, cik visa 2009. gada laikā. Pēdējā laika tendence – valsti pamet kvalificēti darbinieki, tomēr salīdzinoši nedaudz

aizbraucot strādāt savās specialitātēs. Vairums dara mazkvalificētu darbu, nopelnot vairāk nekā Latvijā.

Lietuvā 2010. gadā to cilvēku skaits, kuri oficiāli pameta valsti, sasniedza 83 580. Tas ir gandrīz četras reizes vairāk nekā iepriekšējā gadā, kad reģistrēto emigrantu skaits bija 21 970. Līdz šim lietuviešu emigrantu, no kuriem lielākā daļa ir cilvēki vecuma grupā no 20 līdz 49 gadiem, divi populārākie galamērķi ir Lielbritānija un Īrija.

Pieprasījums darba tirgū Latvijā un Lietuvā

Latvijā šobrīd visvairāk pieprasīti darba tirgū ir celtniecības speciālisti, strādnieki (t.sk, mežstrādnieki, palīgstrādnieki, remontstrādnieki), pārdevēji, šuvēji, transporta līdzekļu vadītāji, zivju apstrādātāji un programmētāji. Visvairāk vakanču ir apstrādes rūpniecībā, būvniecībā, tirdzniecībā, kā arī informācijas un komunikācijas pakalpojumu nozarēs.

Visu laiku visās nozarēs ir pieprasījums pēc augsti kvalificētiem speciālistiem. Sevišķi inženierzinātņu un informācijas komunikāciju tehnoloģiju vecākajiem speciālistiem. Viena no galvenajām problēmām ir bezdarbnieku prasmju neatbilstība darba tirgus pieprasījumam.

Starp darba meklētājiem visvairāk bija palīgstrādnieki, mazumtirdzniecības veikalu pārdevēji, apkopēji, automobiļu vadītāji, sētnieki, apsargi un pavāri.

Starp iedzīvotājiem ar augstāko izglītību pēc profesijām visvairāk bez darba reģistrēti inženieri, ekonomisti, skolotāji, direktori/vadītāji, juristi.

Lietuvā 2010. gadā kopumā tika reģistrētas 148 200 jaunas darba vietas, kas ir par aptuveni 60% vairāk, salīdzinot ar 2009. gadu. Vislielākais pieprasījums pēc darbiniekiem bija pakalpojumu nozarē – 51% no visiem darba vietu piedāvājumiem, tai sekoja rūpniecība ar gandrīz 24%, liecina Valsts darba biržas dati.

Cilvēkresursu analītiķi uzskata, ka vislielākais pieprasījums būs pēc kvalificētiem speciālistiem. Pieprasījums pēc speciālistiem dažādās nozarēs pieaugs arī dažādu investīciju projektu dēļ, kurus īsteno Barclays Bank Plc, IBM Corporation, Western Union Financial Services un citas starptautiskas korporācijas.

2.2. Vispārīgs sociālekonomisko rādītāju salīdzinājums Kurzemes, Klaipēdas un Kauņas reģionos

2011.gada sākumā Kurzemes reģionā dzīvoja 296 529 iedzīvotāji (13,3% no Latvijas iedzīvotājiem). 1.tabulā ir redzams iedzīvotāju sadalījums pa vecuma grupām. Pastāv tendence samazināties iedzīvotāju skaitam līdz darbaspējas vecumam un palielināties iedzīvotāju skaitam darbaspējas vecumā.

2010. gada sākumā Kauņas reģionā dzīvoja 666 309 cilvēku, jeb 20,0 %, bet Klaipēdas reģionā dzīvoja 376 549 cilvēku jeb 11,3 % no Lietuvas (3,329 milj.) iedzīvotājiem.

Salīdzinot Kurzemes, Klaipēdas un Kauņas reģionus pēc iedzīvotāju sadalījumu atbilstoši vecuma grupām, var secināt, ka tas ir līdzīgs.

1. tabula. Iedzīvotāju sadalījums reģionos atbilstoši vecuma grupām 2007., 2009., 2010. gada sākumā, īpatsvars iedzīvotāju kopskaitā, %.

Rādītājs	2007			2009			2010		
	Kurzemes reģions	Klaipēdas reģions	Kauņas reģions	Kurzemes reģions	Klaipēdas reģions	Kauņas reģions	Kurzemes reģions	Klaipēdas reģions	Kauņas reģions
Līdz darbības vecumam	15,5%	15,9%	15,8%	14,9%	15,2%	15,1%	14,7%	15,2%	15,0%
Darbības vecumā	64,2%	69,3%	68,6%	65,3%	69,7%	68,7%	65,3%	69,7%	68,6%
Virš darbības vecuma	20,3%	14,8%	15,5%	19,8%	15,1%	16,2%	20,0%	15,1%	16,3%

Salīdzinot Kurzemes, Klaipēdas un Kauņas reģionus pēc bezdarba līmeņa, var secināt, ka 2010.gadā visaugstākais bija Klaipēdas reģionā, savukārt Kurzemes reģionā bezdarba līmenis ir ievērojami zemāks pat krīzes gados.

2. tabula. Bezdarba līmenis 2005., 2009., 2010. un 2011. gada sākumā reģionos, %.

	2005	2009	2010
Kurzemes reģions	6,8%	5,3%	12,9%
Klaipēdas reģions	7%	14,1%	18,2%
Kauņas reģions	8,9%	13,1%	16,9%

Kā liecina statistikas dati, tad Kurzemes plānošanas reģionā visvairāk nodarbināti iedzīvotāji tiek rūpniecības, enerģētikas sektorā (21,1%), tirdzniecībā un ar izmitināšanu un ēdināšanas pakalpojumiem saistītos uzņēmumos, iestādēs (15,2%) un lauksaimniecības, mežsaimniecības un zivsaimniecības sektorā (14,1%).

3. tabula. Nodarbināto iedzīvotāju sadalījums atbilstoši galvenajiem saimnieciskās darbības veidiem Kurzemes reģionā 2010. gadā, % no kopējā nodarbināto skaita.¹

¹ Pēc CSP darbaspēka izlases veida apsekojuma datiem (Latvija).

	Kopējais nodarbināto skaits, tūkst.civ.	Lauksaimn., mežsaimn. un zivsaimn.	Rūpniecība un enerģētika	Būvniecība	Tirdzniec., izmītināšana un ēdināšanas pakalp.	Transp., uzglab., informē. un komunikē. Paklūp.	Finanšu, apdrošin., zinātn. Un admin. Pakalp., operācijas ar nekust.īp.	Valsts pārv. un aizsardz., obl. sociālā apdrošin.	Izglītība	Veselība un sociālā aprūpe	Pārējie saimn. darb. veidi
Kurzemes reģions	125,9	14,1	21,1	7,9	15,2	8,7	7,5	6,9	11,0	3,9	3,8

Jāatzīmē, ka Klaipēdas un Kauņas reģionos iedzīvotāji tiek nodarbināti līdzīgos sektoros:

4. tabula. Nodarbināto iedzīvotāju sadalījums atbilstoši galvenajiem saimnieciskās darbības veidiem Klaipēdas un Kauņas reģionos 2008. gadā, % no kopējā nodarbināto skaita.²

Nozares	Kauņas reģions	Klaipēdas reģions
Lauksaimn., mežsaimn., zivsaimn..	16.1	13.8
Rūpniecība	57.8	40.7
Būvniecība	31.7	16.5
Pakalpojumi	197.6	97.4

Analizējot sociālekonomisko situāciju Latvijā un Lietuvā, kā arī attiecīgi Kurzemes, Klaipēdas un Kauņas reģionos, var izdarīt šādus secinājumus, kas būtu jāņem vērā mūžizglītības piedāvājuma nodrošināšanai reģionu iedzīvotājiem:

1. Stabilizējoties ekonomiskai situācijai, pieaug pieprasījums pēc augsti kvalificēta darba spēka. Līdz ar to ir nepieciešams sagatavot iedzīvotājus atbilstoši darba tirgus prasībām;
2. Stabilizējoties ekonomiskai situācijai, attīstās un pilnveidojas uzņēmējdarbība, kā rezultātā tiek veidotas jaunas darba kvalificētam un mazāk kvalificētam darba spēkam. Ņemot vērā bezdarba līmeni pēdējos gados, daudzi iedzīvotāji ir zaudējuši savas prasmes un kvalifikāciju, kā rezultātā ir nepieciešams nodrošināt šo cilvēku kvalitatīvu integrāciju atpakaļ darba tirgū;

² Pēc CSP darbaspēka izlases veida apsekojuma datiem (Lietuva).

3. Ņemot vērā demogrāfisko situāciju, var prognozēt, ka nākotnē arvien vairāk pieaugs iedzīvotāju skaits virs darbaspējas vecuma. Līdz ar to šai mērķu grupai ir būtiski pilnveidot zināšanas un palīdzēt palikt vai atgriezties darba tirgū.

3. Mūžizglītības resursu un pieejamības raksturojums

3.1. Formālās un neformālās izglītības resursi un pieejamība

Formālās izglītības piedāvājums un pieejamība

Šajā sadaļā netiek apskatītas pirmsskolas izglītības iestādes, vispārizglītojošās dienas skolas un vakara (maiņu) vispārizglītojošās skolas. Tas neliedz iespēju izmantot arī šo izglītības iestāžu resursus neformālajā izglītībā. Formālā izglītība tiek apskatīta tikai kā resurss neformālajai izglītībai. Šī dokumenta mērķis nav apkopot visu informāciju par formālo izglītību, bet gan sniegt ieskatu profesionālās izglītības iestāžu un augstākās izglītības iestāžu pieejamajos resursos Kurzemes plānošanas reģionā un Klaipēdas un Kauņas reģionos.

Kurzemes plānošanas reģions

Augstākās izglītības jomā Kurzemes plānošanas reģionā darbojas 2 valsts augstskolas un 6 valsts un privāto augstskolu 11 filiāles, kā arī 2 koledžas Liepājā un divu Rīgas koledžu 5 filiāles. Neformālās izglītības programmas piedāvā Liepājas universitāte, Ventspils augstskola, kā arī Rīgas Pedagoģijas un izglītības vadības akadēmijas filiāle. Ventspils augstskolas programmas vērstas un pamata kompetenču (IT prasmju) un svešvalodu apguvi. Liepājas universitātes un Rīgas Pedagoģijas un izglītības vadības akadēmijas filiāles piedāvātie kursi pārsvarā ir domāti skolotājiem profesionālo prasmju uzlabošanai.³

Profesionālās izglītības iestādes dažādus kursus un profesionālās pilnveides programmas pārsvarā piedāvā Nodarbinātības valsts aģentūras rīkotās bezdarbnieku apmācības ietvaros. Izņēmums ir Jūrniecības Koledža un Liepājas medicīnas koledža. Profesionālās izglītības iestādes piedāvā kursus un profesionālās pilnveides programmas atbilstoši savai specifikai un izmantojot esošos profesionālās izglītības pedagogus.⁴

Klaipēdas un Kauņas reģioni

Kauņas reģionā apmēram 50 valsts izglītības iestādes piedāvā neformālo izglītību kā daļu no savām aktivitātēm. Reģionā ir 11 pieaugušo izglītības centri, 29 profesionālās izglītības iestādes un 11 augstākās izglītības iestādes, kurās ir tālākizglītības centri, kas piedāvā neformālās izglītības kursus. Identificēt visus privātos neformālās izglītības piedāvātājus ir sarežģīti, jo neformālās izglītības

---

³ Gala ziņojums „Mūžizglītības pieprasījuma– piedāvājuma analīzes Latvijā, Kurzemes reģionā un Lietuvā, Klaipēdas un Kauņas reģionos izstrāde” (2010.gada 25.oktobris, turpmāk tekstā – Pieprasījuma–piedāvājuma analīze)

⁴ Pieprasījuma–piedāvājuma analīze

piedāvātāji organizē kursus ne tikai reģionā, kur tie ir reģistrēti kā juridiskās personas, bet arī citos Lietuvas reģionos. Ir apzināti apmēram 70 privātie neformālās izglītības piedāvātāji Kauņas reģionā.

Klaipēdas reģionā ir apmēram 25 valsts iestādes, kas piedāvā neformālās izglītības kursus, no tiem 5 ir augstākās izglītības iestādes, 16 – profesionālās izglītības iestādes un 4 pieaugušo izglītības centri. Reģionā ir apmēram 25 privātie neformālās izglītības piedāvātāji.⁵

Neformālās izglītības piedāvājums un pieejamība

Neformālā izglītība ir saprotama kā ārpus formālās izglītības esoša izglītības sistēma, kas sevī ietver pieaugušo izglītību, bērnu un jauniešu interešu izglītību un ikdienas mācīšanos. Tā ir elastīga un orientēta uz jaunu zināšanu un kompetenču iegūšanu.

Kurzemes reģions

Reģionā kopumā tiek piedāvātas plašas neformālās izglītības iespējas. Ir vairāki Pieaugušo izglītības centri (PIC), reģionos darbojas Pieaugušo izglītības koordinatori (PIK), ir virkne interešu izglītības iestādes, tai skaitā privātās neformālās izglītības iestādes. Tomēr piedāvājumam ir raksturīgs nevienmērīgs pārklājums un vietām trūkst koordinācijas, metodiskās vadības un attīstības vīzijas.

Vispārizglītojošo, profesionālo un augstākās izglītības iestāžu tīkls Latvijā nav optimāls un esošais skolēnu un studentu skaits nav pietiekams. Lai arī neformālajai izglītībai pagaidām nav vienotas sistēmas, tomēr potenciāls apmācāmo skaita ziņā ir liels.

Darba devēju apsekojums Kurzemes reģionā sniedz vairākus vērtīgus secinājumus (avots: Priekšizpēte Ziemeļkurzemes profesionālās izglītības kompetences centram):

- Profesijas, kuras prioritāri jāpiedāvā, lai nodrošinātu Kurzemes reģiona vajadzības, ir metālapstrāde, elektronika, ceļu būve, būvniecība.
- 2010.gadā 58% aptaujāto uzņēmumu darbinieku bija vecumā virs 40 gadiem un ir ļoti mazs gados jaunu (15–25 gadi) darbinieku skaits (tikai 7%).
- Darba tirgus pieprasījuma un nozaru attīstības prognozes apliecina, ka vidējā termiņā un ilgtermiņā būs nepieciešami jauni darbinieki mašīnbūves un metālapstrādes nozarē (apmierinot uzņēmumu vajadzības modernizācijas rezultātā un nolūkā, jo trūkst speciālistu darbam ar jaunākās paaudzes metālapstrādes iekārtām. Jaunās iekārtas nodrošina augstu produkcijas kvalitāti. Jaunās paaudzes iekārtu ieviešana ražošanā ir pasaules tendence un, lai būtu konkurētspējīgi pasaules tirgū, šo iekārtu iegāde ir neizbēgama, līdz ar to arī atbilstošo speciālistu sagatavošana ir aktuāla), elektronikas un enerģētikas nozarē, kā arī būvniecības nozarē.

Klaipēdas un Kauņas reģioni

Kopš 2007. gada pieaug neformālās izglītības piedāvātāju skaits, īpaši privātajā sektorā. Privāto neformālās izglītības piedāvātāju skaits ir pieaudzis no 500 līdz gandrīz 1000.

---

⁵ Pieprasījuma–piedāvājuma analīze

8. tabula. Galvenās neformālās izglītības iestādes Lietuvā

Neformālās izglītības iestādes gada sākumā				
	2007	2008	2009	2010
Valsts	128	142	155	148
Privātās	500	557	942	997

Lietuvā pieaug dalība pieaugušo izglītībā. Pieaugušo izglītības apsekojums 2006. gadā parādīja, ka salīdzinot ar 2003. gadu pieaugušo dalība izglītībā ir augusi divas reizes. Diemžēl Lietuvā, tāpat kā Latvijā nav pieejami jaunāki dati un analīze par pieaugušo izglītību.

3.2. Formālās izglītības resursu izmantošana pieaugušo izglītībā

Mūžizglītības projekta teritorijā kopumā ir daudzveidīga un plaša formālās izglītības bāze un resursi. Daudzviet tā nav maksimāli noslogota, un to ir iespējams izmantot neformālās izglītībā.

Mūžizglītības projekta partneri (formālās izglītības iestādes) jau tagad veiksmīgi iesaistās neformālās izglītības sniegšanā:

- Ventspils Augstskolā 2011.gada 20.aprīlī ir izveidots mūžizglītības centrs;
- Rīgas Tehniskās universitātes Liepājas filiālē ir izveidots Inženiertehnisko prasmju centrs, tiks piedāvāti kursi no 16 stundām līdz 160 stundām (apmācību valoda – latviešu un krievu), šādās jomās: CNC darba galdu programmēšanā un vadībā, mehānikas inženierzinātnēs, mehatronikā, IT tehnoloģijās, elektronikā un elektrotehnikā;
- Klaipēdas Universitātei ir plašs neformālās izglītības piedāvājums (medmāsu apmācība, datoru inženierzinātne, mehānikas inženierzinātne, sabiedrības veselība u.c.);
- Kauņas Tehniskā Universitāte (iespēja mācīties atsevišķus kursus no piedāvāto programmu kursu saraksta).

Formālās izglītības telpas un materiāltehniskā bāze sniedz iespēju piedāvāt neformālo izglītību augstākā kvalitātē un lielā daudzveidībā. Mūžizglītības projekta partneru piemērs apliecina plašu potenciālu formālās izglītības resursu izmantošanai neformālās izglītības sniegšanā.

3.3. Problēmu un risinājumu uzskaitījums pieaugušo izglītībā

Kurzemes plānošanas reģionā, Klaipēdas un Kauņas reģionā ir līdzīgas problēmas neformālās izglītības jomā. Līdz ar to visa problemātiskie jautājumi ir apkopoti 9. tabulā un katram jautājumam ir sniegts potenciālais risinājums.

9. tabula. Problēmas un iespējamie risinājumi neformālās izglītības jomā

	Problēmas	Iespējamie risinājumi
Finansējums		
1	Finansējums sociāli neaizsargātajām grupām, kas nevar atļauties segt neformālās izglītības izmaksas.	Ieviest kuponu sistēmu (vouchers system – valsts (NVA) programma), ziedojumi/labdarība.
2	Līdzekļu trūkums programmu realizācijai (tehniskā nodrošinājums, jaunu programmu izstrāde)	Piesaistīt projektu līdzekļus, pašvaldību finansiālais atbalsts, ziedojumi/ labdarība. Formālā izglītības iestāde varētu saņemt ziedojumus ar nodibinājuma starpniecību (veids kā apiet ierobežojumus). Piedalīšanās valsts institūciju iepirkumos par apmācību sniegšanu ir iespēja formālās izglītības aktīvai iesaistei neformālās izglītības sniegšanā. Papildus finansējumu var iegūt no sadarbības ar nevalstiskajām organizācijām, kas vēlas izmantot formālās izglītības resursus (materiāltehnisko bāzi, telpas, cilvēkresursus).
3	Apmācību dārdzība, finanšu trūkums	1) Uzņēmumu finansējums, kuru darbiniekiem tiek organizēti kursi 2) Kursantu personīgie līdzekļi, 3) Valsts budžeta finansējums (piemēram, bezdarbnieku apmācībai), 4) cits finansējums
Neformālās izglītības piedāvājums		
4	Trūkst vienotas informācijas aprites starp neformālās izglītības piedāvājuma un pieprasījuma pusi. Trūkst organizatoriskais līmenis/ koordinēšanas līmenis, trūkst koordinators, kas nodrošinātu informācija apriti starp neformālajām izglītībā iesaistītajām pusēm	Uzlabot informācijas apriti un komunikāciju, popularizēt mūžizglītības nozīmi personības pilnveidei. Izveidot reģionālo struktūru, kas koordinē neformālās izglītības attīstību. Datu bāzes izveide neformālās izglītības piedāvājumam.
5	Kā labi pasniegt/ iemācīt? Pasniedzēju kvalifikācija tālmācību jomā ir zemāka nekā apmācāmajiem. Kā izvērtēt apmācību kvalitāti?	E–apmācības – apmācāmie, pasniedzēji, prasme mācīt un mācīties. Pasniedzējiem jābūt gan teorētiskām, gan praktiskām zināšanām konkrētajā jomā, kā arī ļoti nozīmīga ir pasniedzēja mācīšanas prasme. Neformālās izglītības iestādēm ir nepieciešama specializācija reģionu vai pilsētu līmenī, īpaši jomās, kurās nepieciešams dārgs aprīkojums.
6	Neformālās izglītības pasniedzēji formālajās izglītības iestādēs – trūkst laika un kvalifikācijas. Trūkst pasniedzēju par specifiskām tēmām	Sadarbības programmas starp formālās izglītības iestādēm neformālās izglītības sniegšanā. Pieaicināt pasniedzējus no iestādēm, kur šie speciālisti ir un motivēt apgūt šīs zināšanas. Studenti šodien ir potenciālie pasniedzēji nākotnē. Pasniedzēju piesaiste ārpus formālās izglītības iestādes (vieslektori).

	Problēmas	Iespējamie risinājumi
7	Apmācību programmu un mācību materiālu sagatavošana ir laikietilpīga (tas ietekmē kursu dārdzību)	Piesaistīt Eiropas Savienības projektu līdzekļus, valsts atbalsts. Sadarbības programmas starp formālās izglītības iestādēm neformālās izglītības sniegšanā.
8	Kā izmantot formālās izglītības iestāžu ierobežotos resursus efektīvi? (Materiāltehniskā bāze, telpas).	Sadarboties ar neformālās izglītības sniedzējiem (nevalstiskajām organizācijām) un piedāvāt izmantot formālās izglītības resursus.
9	Neformālās izglītības piedāvājuma elastība, spēja pielāgoties mainīgajai tirgus situācijai	Tālmācība/ E–apmācība, brīvas izvēles kursi, Open Education Resources – brīvas pieejas apmācību materiāli
10	Kredītpunktu sistēma – trūkst metodoloģijas un sistēma praktiskais pielietojums	Ārpus formālās izglītības sistēmas apgūtās profesionālās kompetences novērtēšana – izveidot sistēmu, kas darbojas
11	Attālums līdz izglītības iestādei	Tālmācībai/ e–apmācībai ir nākotne, daļu no esošajiem kursiem būs jāpārveido par tālmācības kursiem (iespējami īsākais ceļš). Augstākās izglītības institūcijām vajadzētu būt vienas stundas brauciena attālumā ar automašīnu no apmācāmā dzīvesvietas, savukārt neformālai izglītībai ir jābūt pieejamai vēl tuvākā attālumā.
Neformālās izglītības pieprasījums		
12	Trūkst motivācijas no apmācāmo puses, grūtības atrasts apmācāmos.	Informēt un izglītēt sabiedrību par mūžizglītības sniegtajām iespējām dažādos veidos, ņemot vērā, ka daļa mūžizglītības mērķauditorijas nepārzina datora lietošanu pietiekošā apmērā,, apmācīt valsts institūcijās strādājošos.
13	Nepietiekams darba devēju atbalsts savu darbinieku profesionālās kvalifikācijas paaugstināšanai	Nostiprināt darba devēju izpratni par izglītību kā resursu, kas nodrošina uzņēmuma konkurētspēju un paver iespēju pilnvērtīgi piedalīties darba tirgū
14	Neformālās izglītības piedāvājuma, pieprasījuma un darba tirgus vajadzību saskaņotība	Veicināt dialogu starp piedāvājuma un pieprasījuma pusi, sniegt vairāk informācijas par darba tirgus vajadzībām un neformālās izglītības sniegtajām iespējām.
Likumdošana, normatīvie akti		
15	Trūkst politiskā griba, iniciatīva	Aktīva darbība no neformālās izglītības sniedzēju puses priekšlikumu veidā rosinot politisko gribu.
16	Likumdošanas nesakārtotība. Nestabilitāte valsts mūžizglītības politikas jomā	Aktīvāka iesaistīšanās dokumentu apspriešanā, priekšlikumu iesniegšanā. Mūžizglītības attīstības plāna izstrāde valsts mērogā. Iniciatīva un neatlaidība no neformālās izglītības sniedzēju puses un pašvaldību puses.
Sadarbība, ES projekti un to ilgtspēja		
17	Nepietiekama projektu izmantošana pieredzes apgūšanai un līdzekļu piesaistei	Projektu izmantošana pieredzes apgūšanai un līdzekļu piesaistei. Starptautiskā sadarbība caur dažādām asociācijām. Sadarbības starp vairākiem projektiem, pieredzes apmaiņa.
18	Kā turpināt projektā iesākto? Kā izplatīt projektā gūtās atziņas/ zināšanas? Uzsākto darbību ilgtspēja pēc projekta beigām.	Starptautiskā sadarbība caur dažādām asociācijām (EUCEN – konferences, pasākumi, pieredzes apmaiņa).

	Problēmas	Iespējamie risinājumi
19	Trūkst sadarbības starp neformālās izglītības sniedzējiem, uzņēmējiem, pašvaldībām, valsts pārvaldi. Vāja saikne starp darba devējiem, profesionālās izglītības iestādēm, pieaugušo izglītības iestādēm un organizācijām	Darba grupas izveidošana, iesaistot sociālos partnerus. Uzņēmēju un izglītības iestāžu sadarbības veicināšana.

4. Mērķa grupas un to raksturojums

4.1. Mērķa grupas un to vajadzības

Mūžizglītības projekta ietvaros uzsvars tiks likts uz neformālo izglītību ar praktisku pielietojumu darba tirgū jomās, kurās ir darba tirgus pieprasījums. Mūžizglītības projekta ieviešanas laikā ir apzinātas vairākas iedzīvotāju grupas un kā prioritārās mērķa grupas ir noteiktas:

1. Reģionu uzņēmumos nodarbinātie

Neformālās izglītības sniedzēji sadarbībā ar uzņēmumiem izstrādā apmācību programmas konkrētā darba devēja vajadzībām. Katram uzņēmumam ir sava darbības joma un specializācija, līdz ar to ir nepieciešamas individuāli sagatavotas apmācību programmas uzņēmuma darbiniekiem. Uzņēmumos strādājošo kvalifikācijas celšana nodrošina šo darbinieku darbavietu saglabāšanu un viņu konkurētspēju, iespēju vieglāk pielāgoties iespējamām mainīgām situācijām uzņēmumos.

2. Bezdarbnieki/darba meklētāji

Neformālā izglītība ir līdzeklis jauna darba atrašanai un veiksmīgai līdzdalībai darba tirgū. Papildus izglītība ļauj pilnveidot esošās prasmes vai arī iegūt jaunas zināšanas un iemaņas, tādējādi darba meklētājs ceļ savu konkurētspēju darba tirgū.

3. Pasniedzēji

Neformālās izglītības pasniedzēju izglītošana ir svarīga neformālās izglītības piedāvājuma kvalitātes sastāvdaļa. Pasniedzējiem ir jāapgūst jaunas mācīšanas metodes un informācijas tehnoloģiju sniegtās iespējas. Kursiem jābūt diferencētiem atkarībā no pasniedzēju priekšzināšanām IT un pasniedzēja specialitātes.

Iepriekš nosauktās prioritārās mērķa grupas ir izvēlētas pēc vairākiem kritērijiem:

- mērķa grupas lielums (bezdarbnieki/darba meklētāji un reģiona uzņēmumos nodarbinātie)
- mērķa grupas ekonomiskā aktivitāte (reģiona uzņēmumos nodarbinātie)
- mērķa grupas potenciālā ekonomiskā aktivitāte (bezdarbnieki/darba meklētāji)
- mērķa grupas iesaiste neformālās izglītības sniegšanā/piedāvājuma veidošanā (pasniedzēji).

Citas būtiskas mērķa grupas, kurām arī ir nepieciešama neformālā izglītība, ir:

- 1) bērni (t.sk. pirmsskolas vecuma bērni) – interešu izglītība;
- 2) cilvēki bez pamatzglītības – prasmes un iemaņas, lai veiksmīgāk spētu iekļauties darba tirgū;
- 3) cilvēki ar zemu pamatprasmju līmeni – prasmes un iemaņas, lai veiksmīgāk spētu iekļauties sabiedrībā un darba tirgū;
- 4) cilvēki ar īpašām vajadzībām – prasmes un iemaņas, lai veiksmīgāk spētu iekļauties darba tirgū;
- 5) cilvēki ar atkarībām un līdzatkarīgie – prasmes un iemaņas, lai veiksmīgāk spētu iekļauties sabiedrībā un darba tirgū;
- 6) pensijas un pirmspensijas vecuma iedzīvotāji – interešu izglītība, brīvā laika pavadīšanas iespējas un jaunu prasmju un iemaņu apgūšana.

4.2. Piedāvājuma atbilstība mērķa grupu vajadzībām

Mūžizglītības projekta ietvaros tika izstrādāts pētījums „Mūžizglītības pieprasījuma – piedāvājuma analīzes Latvijā, Kurzemes reģionā un Lietuvā, Klaipēdas un Kauņas reģionos izstrāde”. Pētījuma rezultāti ļauj secināt, ka pieprasītākie neformālās izglītības kursi visā mūžizglītības projekta teritorijā ir:

- Svešvalodas,
- Psiholoģija, saskarsme, problēmu risināšana,
- Tirdzniecība un mārketinga,
- Grāmatvedība un nodokļi,
- Datorzinības, programmēšana.

Augstāk minētos kursus var apgūt ikviens interesents un tam nav nepieciešamas specifiskas priekšzināšanas. Pieprasītākie neformālās izglītības kursi ir par sociālo vai humanitāro zinātņu tēmām.

5. SVID analīze neformālās izglītības piedāvājumam

Stiprās puses	Vājās puses
Neizmantota kapacitāte formālajā izglītībā	Neformālās izglītības zems novērtējums
Telpas apmācībām	Finansējums
Materiāltehniskā bāze	Nav pieejama iedzīvotājiem, kas dzīvo tālu no reģiona nozīmes centriem
Kvalificēti pasniedzēji	Pasniedzēji tālmācībai (nav apzināts potenciāls)

ļespējas	Draudi
Sadarbība ar uzņēmējiem	Maksātspēja
E–apmācība	Izglītojamo skaits formālās izglītības iestādēs samazinās
Biznesa skola	Tehnoloģijas strauji attīstās, speciālistu zināšanas ātri „noveco”
Potenciāli apmācāmo skaits neformālajai izglītībai ir liels	Darba vietu trūkums kursu beidzējiem
Sadarbības projekti starp augstskolām	

II. Vīzija, rīcības virzieni un aktivitātes

1. Vīzija

Izveidot elastīgu, modernu un kvalitatīvu neformālās izglītības sistēmu, sadarbojoties pieprasījuma un piedāvājuma pusēm un apmierinot sabiedrības vajadzības pēc neformālās izglītības, tai skaitā, ieviest formālu novērtējumu neformālajai izglītībai un izplatīt apmācību programmu mācību materiālus kā brīvi pieejamu izglītības informāciju ar informācijas tehnoloģiju palīdzību.

2. Rīcības virzienu raksturojums

Lai sasniegtu vīziju, Kurzemes plānošanas reģions, Klaipēdas un Kauņas reģions vienojas par šādiem rīcības virzieniem, kuru realizēšana notiks sadarbības ceļā ieviešot kopīgus projektus, kā arī realizējot individuālus projektus katrā no reģioniem:

	Rīcības virzieni	Aktivitātes
1	Papildināt normatīvos aktus un novērtēt ārpus formālā izglītības iegūtās zināšanas un prasmes	Papildināt ar neformālo izglītību saistītos normatīvos aktus Ieviest kredītpunktu sistēmu neformālajā izglītībā Atzīt dzīves laikā iegūto neformālo izglītību
2	Attīstīt tālmācību/ E-apmācību	Izveidot apmācību metodoloģiju Apmācīt tālmācības pasniedzējus Nodrošināt materiāltehnisko bāzi tālmācībai Izstrādāt jaunas tālmācības programmas Veicināt sadarbību starp neformālās un formālās izglītības sniedzējiem, saņēmējiem un darba devējiem
3	Izveidot neformālās izglītības informācijas tīklu	Izveidot sabiedriskās attiecības (PR) neformālajai izglītībai Apkopot informāciju par neformālās izglītības pieprasījumu Apkopot informāciju par neformālās izglītības piedāvājumu Nodrošināt un koordinēt informācijas apriti
4	Paaugstināt neformālās izglītības sniedzēju kapacitātes	Uzlabot apmācību telpas Uzlabot materiāltehnisko bāzi Celt kvalifikāciju neformālās izglītības pasniedzējiem (nodrošināt apmācības)

Rīcības virzieni	Aktivitātes
------------------	-------------

Veicināt sadarbību starp formālās un neformālās izglītības sniedzējiem

3. Aktivitāšu raksturojums

Rīcības virziens 1: **Papildināt normatīvos aktus un novērtēt ārpus formālā izglītības iegūtās zināšanas un prasmes**

Kods	Aktivitātes	Darbības soļi
1.1.	Ar neformālo izglītību saistīto normatīvo aktu papildināšana	– caurskatīt un papildināt esošos normatīvos aktus, kas regulē neformālo izglītību
1.2.	Kredītpunktu sistēma neformālajā izglītībā	– ieviest kredītpunktu sistēmu neformālajā izglītības, sniedzot iespēju iegūt kredītpunktus pēc sekmīgi pabeigtas neformālās izglītības apmācības
1.3.	Dzīves laikā iegūtās neformālās izglītības atzīšana	– izstrādāt vienotu metodoloģiju formālajām izglītības iestādēm, kas ļautu novērtēt un atzīt ārpus formālās izglītības iegūtās zināšanas un prasmes.

Rīcības virziens 2: **Attīstīt tālmācību/ E–apmācību**

Kods	Aktivitātes	Darbības soļi
2.1.	Apmācību metodoloģija	– izveidot apmācību metodoloģiju – testēt apmācību metodoloģiju – ieviest izstrādāto metodoloģiju neformālajā izglītībā
2.2.	Tālmācības pasniedzēji	– mācīt pasniedzējiem jaunas apmācību metodes – izglītēt pasniedzējus informācijas tehnoloģiju jomā
2.3.	Jaunu tālmācības programmu izveide	– izstrādāt jaunas apmācību programmas – sadarboties apmācību programmu pilnveidošanā ar citiem neformālās izglītības sniedzējiem
2.4.	Sadarbība starp neformālās un formālās izglītības sniedzējiem, saņēmējiem un darba devējiem	– veicināt sadarbību starp neformālās un formālās izglītības sniedzējiem, pieredzes apmaiņa

Rīcības virziens 3: **Izveidot neformālās izglītības informācijas tīklu**

Kods	Aktivitātes	Darbības soļi
3.1.	Sabiedriskās attiecības	– Neformālās izglītības prestiža celšana – Iedzīvotāju izglītošana par neformālās izglītības iespējām
3.2.	Informācija par neformālās izglītības pieprasījumu	– Regulāra informācijas apkopošana par neformālās izglītības pieprasījumu
3.3.	Informācija par neformālās izglītības piedāvājumu	– Regulāra informācijas apkopošana par neformālās izglītības piedāvājumu
3.4.	Informācijas aprites koordinēšana	– pieaugušo izglītības centru (PIC), formālās un neformālās izglītības sniedzēju aktīva iesaiste informācijas aprites nodrošināšanā. – informācijas koordinēšana starp neformālās izglītības pieprasītājiem un piedāvātājiem – pakāpeniska mūžizglītības koordinēšanas funkcijas nodošanas reģionālajam pārvaldes līmenim

Rīcības virziens 4: **Paaugstināt neformālās izglītības sniedzēju kapacitātes**

Kods	Aktivitātes	Darbības soļi
4.1.	Apmācību telpas	– telpu renovācija/ ierīkošana – finansējuma piesaiste telpu renovēšanai/ ierīkošanai
4.2.	Materiāltehniskā bāze	– sadarbība starp izglītības sniedzējiem tehniskā nodrošinājuma jomā – finansējuma piesaiste jaunas tehniskās bāzes iegādei
4.3.	Neformālās izglītības pasniedzēji	– pasniedzēju apmācība – finansējuma piesaiste pasniedzēju apmācībai
4.4.	Sadarbība starp formālās un neformālās izglītības sniedzējiem	– sadarbība jau apmācības programmu izveidē – sadarbības telpu un materiāltehniskās bāzes jomā

Katras aktivitātes īstenošana ietver viena vai vairāku projektu realizēšanu. Tā kā rīcības plāns aptver plašu ģeogrāfisko teritoriju Latvijā un Lietuvā un rīcības plāna realizēšanā ir iesaistītas daudz puses, tad konkrēti projekti šajā rīcības plānā netiek uzskaitīti, bet tā vietā minēti iespējamie risinājumi un rekomendācijas neformālās izglītības tālākai attīstībai.

3. Rīcības plāns

Kurzemes plānošanas reģions, Klaipēdas un Kauņas reģioni vienojas kopīgi strādāt pie rīcības virzieniem, kuru realizēšana notiks sadarbības ceļā ieviešot kopīgus projektus, kā arī realizējot individuālus projektus katrā no reģioniem. Kā iespējamie finanšu avoti rīcības virzienu aktivitātīšu ieviešanai ir reģionu pašu līdzekļi, valsts līdzfinansējums, kā arī ārējie finanšu avoti – ES Struktūrfondi, kredīti, sponsoru finansējums.

Nr.	Projekta nosaukums	Galvenie uzdevumi	Partneri reģioniem	Indikatīvais ieviešanas laiks
1. Rīcības virziens		Papildināt normatīvos aktus un novērtēt ārpus formālā izglītības iegūtās zināšanas un prasmes		
1.1.	Ar neformālo izglītību saistīto normatīvo aktu papildināšana	– caurskatīt un papildināt esošos normatīvos aktus, kas regulē neformālo izglītību	Augstākās izglītības iestādes, PIC	2012–2015
1.2.	Kredītpunktu sistēma neformālajā izglītībā	– ieviest kredītpunktu sistēmu neformālajā izglītības, sniedzot iespēju iegūt kredītpunktus pēc sekmīgi pabeigtas neformālās izglītības apmācības	Augstākās izglītības iestādes, augstskolas, PIC	2012–2015
1.3.	Dzīves laikā iegūtās neformālās izglītības atzīšana	– izstrādāt vienotu metodoloģiju formālajām izglītības iestādēm, kas ļautu novērtēt un atzīt ārpus formālās izglītības iegūtās zināšanas un prasmes.	Augstākās izglītības iestādes, augstskolas, PIC	2012–2015
2. Rīcības virziens		Attīstīt tālmācību/ E–apmācību		
2.1.	Apmācību metodoloģija	izveidot apmācību metodoloģiju, testēt apmācību metodoloģiju, ieviest izstrādāto metodoloģiju neformālajā izglītībā	Formālās un neformālās izglītības sniedzēji	2012–2015
2.2.	Tālmācības pasniedzēji	mācīt pasniedzējiem jaunas apmācību metodes, izglītot pasniedzējus informācijas tehnoloģiju jomā	Formālās un neformālās izglītības sniedzēji	2012–2015
2.3.	Jaunu tālmācības programmu izveide	izstrādāt jaunas apmācību programmas, sadarboties apmācību programmu pilnveidošanā ar citiem neformālās izglītības	Formālās un neformālās izglītības sniedzēji	2012–2015

Nr.	Projekta nosaukums	Galvenie uzdevumi	Partneri reģioniem	Indikatīvais ieviešanas laiks
sniedzējiem				
2.4.	Sadarbība starp neformālās un formālās izglītības sniedzējiem, saņēmējiem un darba devējiem	veicināt sadarbību starp neformālās un formālās izglītības sniedzējiem, pieredzes apmaiņa	Formālās un neformālās izglītības sniedzēji	2012–2015
3. Rīcības virziens		Izveidot neformālās izglītības informācijas tīklu		
3.1.	Sabiedriskās attiecības	Neformālās izglītības prestiža celšana, iedzīvotāju izglītošana par neformālās izglītības iespējām	Formālās un neformālās izglītības sniedzēji	2012–2015
3.2.	Informācija par neformālās izglītības pieprasījuma pusi	Regulāra informācijas apkopošana par neformālās izglītības pieprasījumu	Formālās un neformālās izglītības sniedzēji	2012–2015
3.3.	Informācija par neformālās izglītības piedāvājuma pusi	Regulāra informācijas apkopošana par neformālās izglītības piedāvājumu	Formālās un neformālās izglītības sniedzēji	2011–2015
3.4.	Informācijas aprites koordinēšana	Pieaugušo izglītības centru (PIC), formālās un neformālās izglītības sniedzēju aktīva iesaiste informācijas aprites nodrošināšanā, informācijas koordinēšana starp neformālās izglītības pieprasītājiem un piedāvātājiem, pakāpeniska mūžizglītības koordinēšanas funkcijas nodošanas reģionālajam pārvaldes līmenim	Formālās un neformālās izglītības sniedzēji	2011–2015
4. Rīcības virziens		Paaugstināt neformālās izglītības sniedzēju kapacitātes		
4.1.	Apmācību telpas	telpu renovācija/ ierīkošana, finansējuma piesaiste telpu renovēšanai/ ierīkošanai	NVO, augstākās izglītības iestādes	2012–2015
4.2.	Materiāltehniskā bāze	sadarbība starp izglītības sniedzējiem tehniskā nodrošinājuma jomā, finansējuma piesaiste jaunas	NVO, augstskolasaugstākās izglītības iestādes	2012–2015

Nr.	Projekta nosaukums	Galvenie uzdevumi	Partneri reģioniem	Indikatīvais ieviešanas laiks
tehniskās bāzes iegādei				
4.3.	Neformālās izglītības pasniedzēji	pasniedzēju apmācība, finansējuma piesaiste pasniedzēju apmācībai	NVO, augstskolasaugstākās izglītības iestādes	2012–2015
4.4.	Sadarbība starp formālās un neformālās izglītības sniedzējiem	sadarbība jau apmācības programmu izveidē, sadarbības telpu un materiāltehniskās bāzes jomā	NVO, augstskolasaugstākās izglītības iestādes	2012–2015

Reģioni rīcības virzienu aktivitāšu realizēšanai var piesaistīt līdzfinansējumu ES Struktūrfondu plānošanas perioda 2007–2013.gadam ietvaros, sagatavojot reģionāla vai lokāla līmeņa projektus.

Latvijā 2007.– 2013.gada plānošanas periodā ir paredzēts ES Struktūrfondu atbalsts šādām aktivitātēm, kas saistītas ar mūžizglītības attīstību:

Darbības programmas „Cilvēkresursi un nodarbinātība” papildinājuma 1.2.2.1.2.apakšaktivitāti “Atbalsts mūžizglītības politikas pamatnostādņu īstenošanai”.

Aktivitātes mērķis: sniegt atbalstu mūžizglītības pieejamības paplašināšanai nodarbinātām un pašnodarbinātām personām (izņemot valsts civildienestā nodarbinātos) no 25 gadu vecuma.

Atbalsts tiks sniegts formālās vai neformālās izglītības (izņemot: bakalaura, maģistra, vai doktora grāda) apguvei līdz vienam gadam pieaugušo izglītības ietvaros, īstenojot to atbilstoši normatīvajiem aktiem par aktīvo nodarbinātības pasākumu un preventīvo bezdarba samazināšanas pasākumu organizēšanas un finansēšanas kārtību un pasākumu īstenošanu izvēles principiem.

Darbības programmas „Cilvēkresursi un nodarbinātība” papildinājuma 1.3.1.2.aktivitāte „Atbalsts pašnodarbinātības un uzņēmējdarbības uzsākšanai”.

Aktivitātes mērķis: paaugstināt saimnieciskās

Lietuvā 2007.– 2013.gada plānošanas periodā ir paredzēts ES Struktūrfondu atbalsts šādām aktivitātēm, kas saistītas ar mūžizglītības attīstību:

Darbības programmas „Cilvēkresursu attīstība” 2.3. prioritātes 2. Aktivitāte “Mūžizglītība” Aktivitātes mērķis ir;

- 1) piesaistīt un noturēt cilvēkus darba tirgū, veicināt aktīvāku mūžizglītību, attīstīt augstas kvalitātes darbaspēku un veicināt valsts administrācijas efektivitāti;
- 2) veicināt mūžizglītības sistēmas stiprināšanu;
- 3) uzlabot mūžizglītības kvalitāti un pakalpojumus;
- 4) Palielināt pieejamību mūžizglītības pakalpojumiem.

Darbības programmas „Kohēzijas veicināšana” 2.3.2 prioritātes 2. aktivitāte „Kvalitatīvi un pieejamie publiskie pakalpojumi: veselības aprūpes, izglītības un sociālās infrastruktūra”

Aktivitātes mērķis ir nodrošināt augstāku kvalitāti

Latvijā 2007.– 2013.gada plānošanas periodā ir paredzēts ES Struktūrfondu atbalsts šādām aktivitātēm, kas saistītas ar mūžizglītības attīstību:

Lietuvā 2007.– 2013.gada plānošanas periodā ir paredzēts ES Struktūrfondu atbalsts šādām aktivitātēm, kas saistītas ar mūžizglītības attīstību:

darbības aktivitāti valstī, attīstot biznesa uzsācēju zināšanas un iemaņas, kā arī sniedzot nepieciešamo finansiālo atbalstu saimnieciskās darbības uzsākšanai.

un pieejamību mūžizglītības pakalpojumiem visām vecuma grupām.

Aktivitāte piedāvā kompleksu atbalstu biznesa uzsācējiem un jaundibinātajiem komersantiem: konsultācijas, apmācības un finansējumu aizdevumu un grantu veidā sava biznesa uzsākšanai.

Darbības programmas „Cilvēkresursi un nodarbinātība” papildinājuma

1.2.2.1.3.apakšaktivitāte „Īpašu mūžizglītības politikas jomu atbalsts”.

Apakšaktivitātes mērķis: Atbalstīt mūžizglītības politikas īstenošanu kultūrizglītības politikas un profesionālās rehabilitācijas jomā, kā arī nodrošināt mūžizglītības pieejamību ieslodzītajiem un no ieslodzījuma atbrīvotajām personām.

Papildus individuālo projektu realizēšanas iespējām, aktivitātes var tikt realizētas sadarbības projektu ietvaros „Latvijas – Lietuvas pārrobežu sadarbības programma 2007.–2013.gadam”, kas ir viena no Eiropas Savienības struktūrfondu 3. mērķa „Eiropas teritoriālā sadarbība” programmām. Programmas mērķis ir veicināt ilgtspējīgu un vienlīdzīgu pierobežas reģiona sociālekonomisko attīstību, lai padarītu to konkurētspējīgu ekonomiskajai un uzņēmējdarbības attīstībai un pievilcīgu dzīvošanai un apmeklēšanai.

Programmas attiecināmā teritorija:

Latvijā: Kurzeme, Zemgale, Latgale;

Lietuvā: Klaipēda, Telši, Šauļi, Panevėža, Utena, kā arī Kauņa kā papildus teritorija.

Programmā ir izdalītas trīs prioritātes:

Prioritāte 1. Lielāka Programmas teritorijas saliedētība:

1.1. Izolācijas samazināšana, uzlabojot iekšējos un ārējos sakarus programmas teritorijā;

1.2. Publisko pakalpojumu un resursu kopīgas vadības uzlabošana.

Prioritāte 2. Programmas teritorijas augstāka konkurētspēja:

- 2.1. Viegļāka uzņēmējdarbības uzsākšana un attīstība;
- 2.2. Programmas teritorijas pievilcības palielināšana;
- 2.3. Darba prasmju un cilvēkresursu uzlabošana.

Prioritāte 3. Aktīvas, ilgtspējīgas un integrētas kopienas:

- 3.2. Vietēja mēroga kopīgu aktivitāšu veicināšana

Ņemot vērā faktu, ka lielākā daļa ES Struktūrfondu finansējuma 2007.–2013.gadam jau ir apgūts, ir salīdzinoši ierobežotas iespējas piesaistīt jauniem projektiem ES Struktūrfondu finansējumu, jo dažas no atbalsta programmām ir noslēgušās. Tāpēc ir būtiski reģioniem savlaicīgi līdzdarboties nacionāla līmeņa darba grupās plānojot ES Struktūrfondu plānošanas periodu 2014.–2020.gadam.

III. Rīcības plāna ieviešana un uzraudzība

Rīcības plāns ir praktisks vadības un kontroles instruments ar neformālo izglītību saistīto procesu attīstībai reģionos.

Kurzemes plānošanas reģiona administrācija nodrošina Rīcības plāna ieviešanu Kurzemes reģionā laika periodā no 2011.– 2015.gadam. Projekta partneri no Lietuvas iesaistās Rīcības plāna īstenošanā Kauņas un Klaipēdas reģionos laika periodā no 2011.–2015.gadam. Kurzemes plānošanas reģiona administrācija un projekta partneri no Lietuvas cieši sadarbosies rīcības plāna ieviešanās. Caur sadarbību un pieredzes apmaiņu tiks atrasti iespējami labākie risinājumi konstatētajām problēmām neformālās izglītības jomā.

Iespējamās darbības:

1. Informēt sabiedrību par ieviešanas procesu un rezultātiem 2. Nodrošināt regulārus informācijas apmaiņas pasākumus ar sadarbības/projektā iesaistītajiem partneriem. 3. Veidot sadarbību ar informācijas starpniekiem, izglītojot tos par mūžizglītības jautājumiem un nodrošinot ar visaptverošu informāciju. 4. Regulāri analizēt mērķa grupu vajadzības un nodrošināt tās ar nepieciešamo informāciju. 5. Apkopot un popularizēt veiksmīgākos pieredzes piemērus, utt.

Nākamais solis rīcības plāna ieviešanā ir detalizēta projektu plāna izstrāde, kur būs atbildes uz jautājumiem: kas jādara, kam jādara, cik tas maksās, kas to finansēs, kad to izdarīs, kāds būs rezultāts un kāda būs ietekme uz mērķa grupām.

Rīcības plāna izvērtēšanu veic reizi gadā. Kurzemes plānošanas reģiona administrācija sagatavo informatīvu ziņojumu par Rīcības plāna īstenošanu, projekta plāna izstrādi, to ieviešanu, identificētajām problēmām un priekšlikumiem Rīcības plāna pilnveidošanai. Ziņojumā ir apkopota informācija par progresu Rīcības plāna ieviešanā Latvijas un Lietuvas pusē.